INDUSTRIALISERING OG ARBEJDERLIV

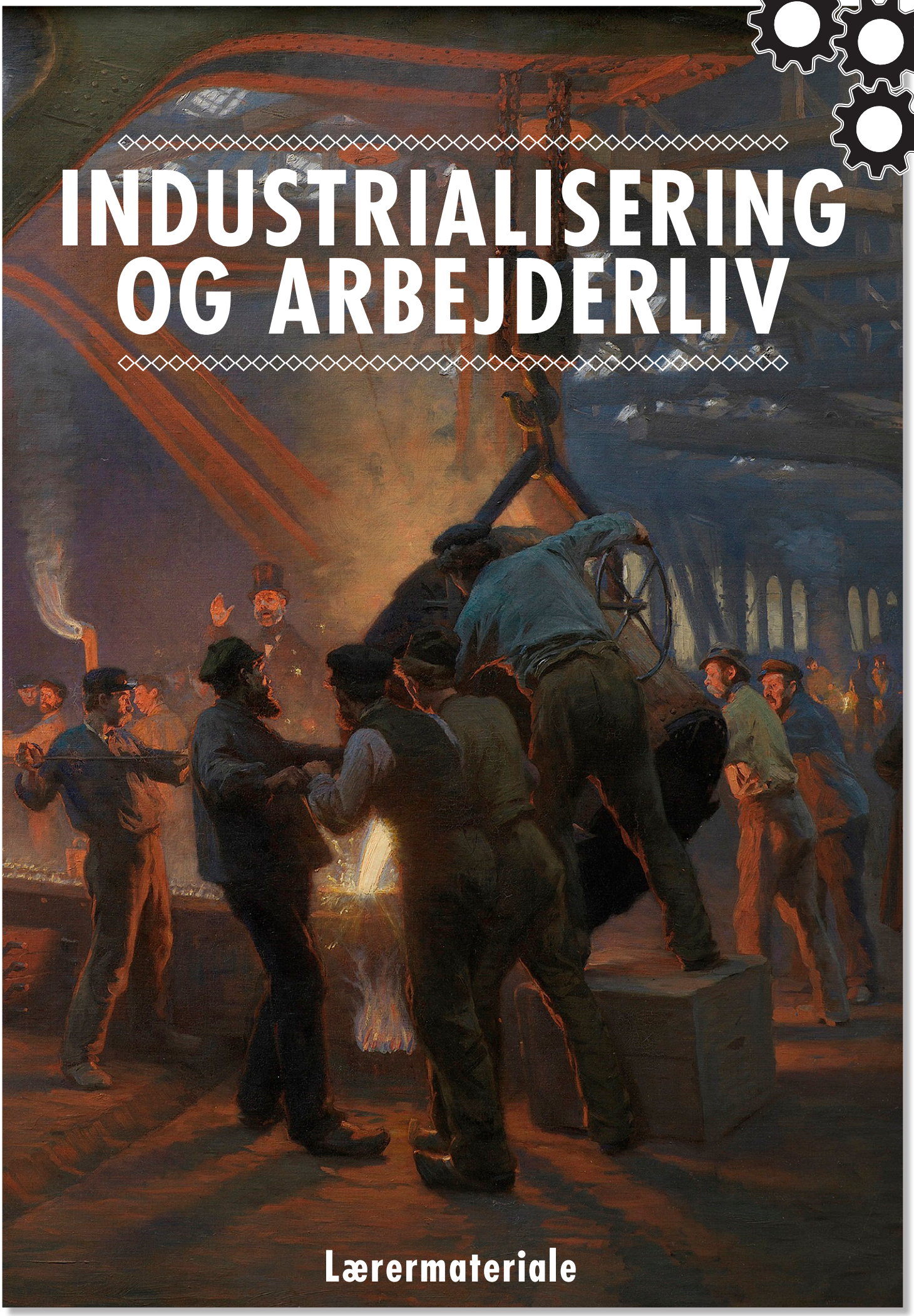

Lærermateriale

KÆRE LÆRER!

Dette er et spil, der er udviklet til historieundervisningen i 7.-9. klassetrin. Spillet handler om industrialiseringen, og hvad den betød for menneskers livsvilkår. Forløbet sætter særlig fokus på arbejderne og deres vilkår i sidste del af 1800-tallet.

Spillet kan deles op i tre sektioner: Forberedelse, selve spillet og efterbehandling. Det er designet, så det kan afvikles på fire lektioner. Du kan dog vælge at lade forløbet strække sig over længere tid, hvis du ønsker at bruge mere tid på de enkelte opgaver.

Sådan bruger du dette materiale

Det anbefales, at du læser hele materialet igennem, inden du afvikler det for eleverne. Når du er parat til at spille med eleverne, printer du denne fil og bruger papiret "Oversigt til læreren" til at holde øje med, hvor langt du er i spillet. Print også teksterne til eleverne. (Alternativt kan du, hvis eleverne har adgang til hver deres laptop eller tablet, bruge pdf-filerne direkte.)

I oversigten står der, hvilke spørgsmål og opgaver du bør stille eleverne, for at de får det fulde udbytte af undervisningen.

God fornøjelse!

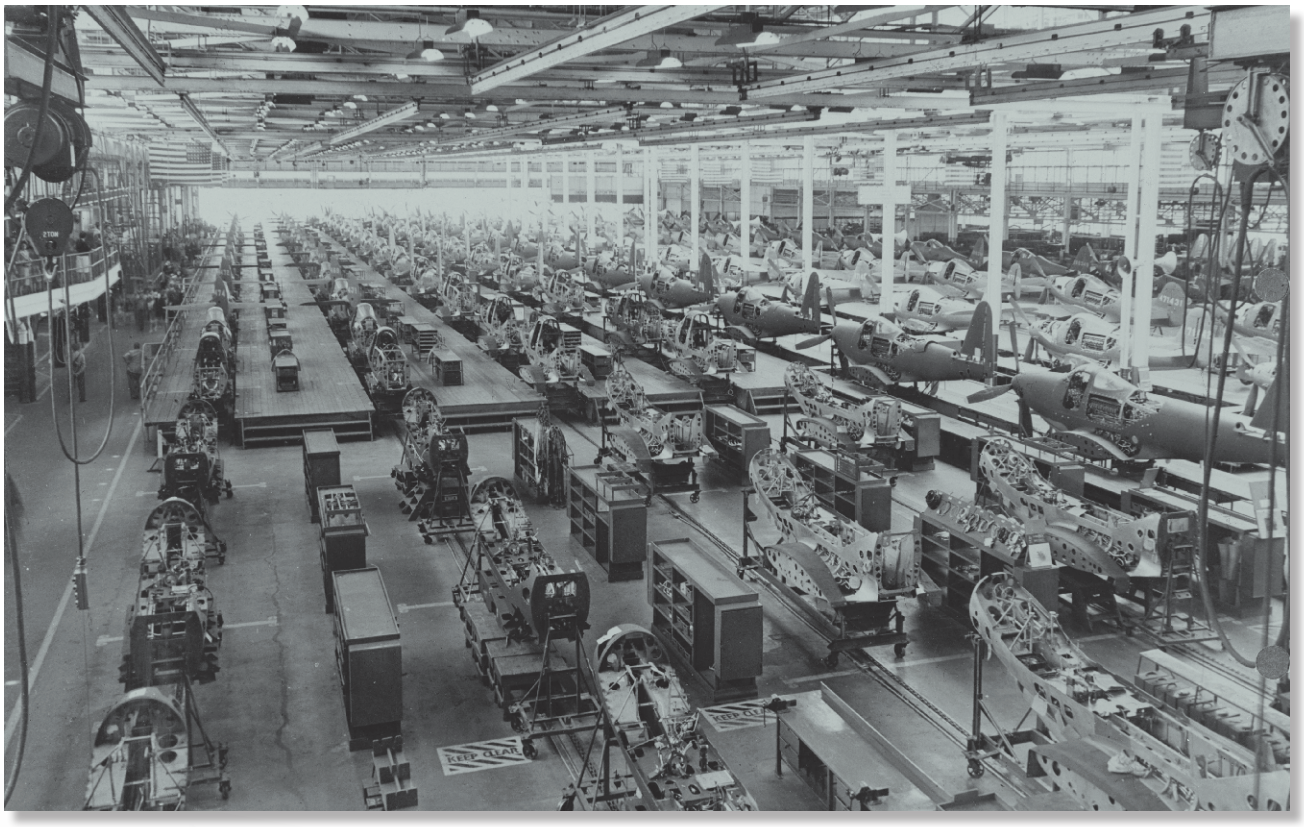

DIDAKTISK BAGGRUND FOR SPILLET

"Industrialisering og arbejderliv" er udviklet med særligt henblik på, at eleverne skal arbejde med historiske scenarier, sådan som de defineres ud fra Forenklede Fælles Mål. De overordnede mål med denne tilgang til historiefaget er, at eleverne skal gøre sig praktiske erfaringer, opnå indsigt i historiske begivenheder og kunne identificere sig med historiske personligheder.

Spillet tager udgangspunkt i fem fortællinger om arbejderliv. Fortællingerne er præsenteret subjektivt, men er repræsentative for nogle generelle tendenser i datiden. Med udgangspunkt i historierne spiller eleverne et rollespil, hvor de debatterer, om de skal gå i strejke eller ej og hvilke konsekvenser, for hver af dem,

Spillet er kontrafaktisk, hvilket vil sige, at de begivenheder, som eleverne oplever i spillet, ikke er historisk korrekte. Dette giver eleverne mulighed for at udforske og at handle uden at skulle føle sig bundet op på de historiske fakta. Det er lærerens opgave at perspektivere fra elevernes oplevelse til de virkelige hændelser.

LÆRINGSMÅL

Målene med undervisningen er, at:

- Få indsigt i arbejdernes vilkår
- Identificere sig med industrialiseringens arbejdere og forstå hvilke problematikker de stod overfor (heriblandt hvorfor man "bare fandt sig" i de meget kritisable arbejdsvilkår)
- Perspektivere fra datid til nutid: Hvad har det betydet for det samfund, som Danmark er i dag, at arbejderne krævede bedre rettigheder?
- Få en fornemmelse for, hvad industrialiseringen har betyder for det enkelte menneske.

SPØRGSMÅL TIL ELEVERNES SELVEVALUERING

Følgende spørgsmål stilles til eleverne før og efter spillet, for at gøre dem bevidste om egen læring. Bed eleverne om at skrive svarene ned, så de kan sammenligne deres svar før og efter.

Hvad ved du om Industrialiseringen i Danmark?

1. Hvad forstår I ved industrialisering?
2. Kan I nævne forskellige typer af erhverv?
3. Kan I nævne nogle af de problemer, I kunne forestille jer, at arbejderne kæmpede med?
4. Hvorfor kunne arbejderne være bange for at strejke?
5. Hvorfor tror I, at det i sidste ende lykkedes at skabe bedre vilkår?
6. Hvad tror I, at arbejdernes kamp for rettigheder har betydet for det samfund vi lever i nu?

OVERSIGT TIL LÆREREN

1. FORBEREDELSE TIL FORLØBET

I denne del skal elevernes bevidsthed om, hvad industrialisering og teknologi har betydet for vores samfund, i spil. Bed eleverne om at lave en brainstorm på emnet.

ELEVOPGAVE
- læses højt
Hvad betyder teknologi for den måde vi lever på?

Lav hurtigskrivning i 5 minutter over dette spørgsmål: Hvordan tror du, at teknologi har gjort din barndom og ungdom anderledes, end det liv unge levede for 100 år siden?

Du kan bl.a. skrive om fritidsaktiviteter, påvirkninger fra sociale medier og hvilke opgaver i hjemmet man havde dengang i forhold til i dag.

Når du skriver hurtigskrivning, må du først gå i gang med at skrive, når din lærer siger til, og du må først holde op, når din lærer siger stop. Hvis du ikke ved, hvad du skal skrive, skriver du bare det, så kommer der nok noget på et tidspunkt.

2. FEM FORTÆLLINGER OM ARBEJDERLIV

Forklar eleverne, at I skal arbejde med industrialiseringen. Inddel eleverne i fem grupper og udlever de fem tekster til dem. Hver af grupperne skal fremlægge en tekst.

ELEVOPGAVE - læses højt:

1. Læs den udleverede tekst sammen med din gruppe. I kan skiftes til at læse højt for hinanden. Skriv stikord ned mens I læser.

2. I skal lave en fremlæggelse af jeres tekst for resten af klassen. Fremlæggelsen skal vare ca. 5 minutter i alt.

Tips til at lave fremlæggelser:

Husk at tage stilling til hvem, der skal sige hvad.
Sørg for at alle får sagt noget.

- **Opdel jeres tekst i så mange afsnit som I er personer. Giv hvert afsnit en overskrift, inden I fordeler dem imellem jer.**
- **Husk at bruge jeres egne ord - ikke tekstens.**
- **Skriv jeres egne stikord ned, så I kan huske, hvad I skal sige.**

3. PRÆSENTATION AF DEBATSPILLET

Fortæl eleverne, at de skal spille et debatspil, hvor de skal spille arbejdere, der arbejder inden for forskellige danske industrier. Udlever rollebeskrivelserne og bed eleverne om at læse teksterne. Se mere i boksen.

Herefter skal eleverne fortælle hvad deres rolle hedder og hvor de arbejder. Dette skal gøres meget kort. Eventuelt kan du lade dem præsentere sig for hinanden i grupperne i stedet for til hele klassen.

ELEVOPGAVE - læses højt:

Læs det udleverede rollekort.
Du skal nu gøre dig klar til at præsentere din rolle helt kort.
Du bør nævne:

- Din rolles navn
- Din baggrund (kort - læs ikke op!)
- Hvor du arbejder

Til læreren: OM ROLLERNE

Når du har udleveret rollerne, er det en god idé at gennemgå dem overordnet med eleverne, inden de skal læse dem.

Hver rolle består af følgende dele:

- En beskrivelse af den karakter, som eleven skal spille.
- Et navn på en fiktiv virksomhed fra 1800-tallet.
- En kort angivelse af hvad virksomheden laver.
- En beskrivelse af arbejdsforholdene på virksomheden.

Der er 30 rollekort i alt, men du skal kun omdele så mange, som der er elever til! Sørg for, at der er omtrent lige mange elever fra hvert firma (grupperne fra tidligere kan genbruges). Rollerne er opdelt i fem grupper, som hver hører til en arbejdsplads. Ender du med grupper der er mindre end seks elever, skal du starte med at fjerne en af de ugifte roller (ved fem elever) og så en af de gifte (ved fire elever). Så får du den bedste fordeling.

4. SELVE DEBATSPILLET

Du skal nu sætte selve debatspillet i gang. Dette gør du ved at sætte scenen (se boks for inspiration til hvordan du gør) og forklare eleverne, at de i hver gruppe skal skrive tre krav ned, som de vil stille til deres arbejdsgivere, og som de mener vil give dem bedre livsvilkår.

Eleverne skal desuden vælge en talsmand fra hver arbejdsplads, der præsenterer de tre krav for deres arbejdsgiver (læreren).

Debatspillet består af tre dele:

- Først skal hver gruppe nå frem til tre krav, som tilgodeser alle rollerne.
- Derefter skal grupperne præsentere deres krav for deres arbejdsgiver (læreren).
- Til sidst skal grupperne høre, om arbejdsgiveren har tænkt sig at tilgodese deres krav.

Som arbejdsgiver er du ikke interesseret i at give eleverne noget som helst, der potentielt kan koste dig penge eller besvær. Dette fortæller du dog først dine arbejdere, når alle har fremlagt deres krav.

Hvis arbejderne truer med at strejke, skal du gøre dem det klart, at du har tænkt dig at fyre dem. Hvis de ikke selv nævner muligheden, bør du selv sige noget i retning af: "Alle, der overvejer at strejke, skal vide, at de bliver fyret med det samme. I kan let erstattes, og der er masser af andre, der gerne vil have jeres arbejde".

Til læreren:
SÅDAN SÆTTER DU SCENEN

Bed eleverne om at forestille sig, at de er arbejdere i 1870'ernes Danmark. De har aftalt, at mødes efter arbejdstid, fordi de vil diskutere deres vilkår. En, eller måske flere, af dem har hørt om andre arbejdere, der har strejket for at opnå, hvad de ville.

Arbejderne synes, at det er på tide, at der stilles nogle krav til deres arbejdsgivere. Derfor har de besluttet at sætte sig ned over en fyraftensøl og formulere tre krav. Disse krav vil blive præsenteret for deres arbejdsgiver i morgen.

5. I STREJKE ELLER EJ?

Nu udleveres kortene "strejke eller ikke strejke". Forklar eleverne, at de skal diskutere i deres gruppe, om de ønsker at strejke, eller om de ikke tør tage risikoen. Beslutningen skal tages ud fra, hvor meget deres rolle har på spil.

Når eleverne har diskuteret lidt frem og tilbage, er det tid til at tage en beslutning. Beslutningen tages individuelt og holdes hemmeligt indtil sidste øjeblik. Eleverne sætter (i al hemmelighed) kryds ved enten "strejke" eller "ikke strejke". Først når alle har sat deres kryds, beder læreren dem om at vende deres kort om, så man kan se, hvor de har sat krydset.

KONSEKVENSERNE

Konsekvenserne af hvor eleverne har sat deres kryds er således:

- **I grupper, hvor alle har sat kryds ved "strejke", får arbejderne deres krav igennem.**
- **I grupper, hvor en eller flere har sat kryds ved "ikke strejke", bliver alle dem, der har sat kryds ved "strejke" fyret.**

Hvad skete der for de arbejdere, der mistede deres arbejde?

Bed (nogle af) de elever, der har fået en fyreseddel om at fortælle, hvad de tror, der vil ske med deres rolle i fremtiden, og hvilke konsekvenser fyringen vil få for ham eller hende, og evt. familien.

EFTERBEARBEJDELSE

ELEVOPGAVE:

1. Gå på internettet og find frem til eksempler på moderne fagforeninger. Nævn nogle af de forskellige brancher, der har fagforeninger.
2. Hvad skriver fagforeningerne på deres hjemmesider, at man får ud af at være medlem?
3. Hvis I sammenligner arbejderbevægelsen fra sidste halvdel af 1800-tallet med moderne fagforeninger: Mener I, at det stadig er vigtigt at være medlem af en fagforening? Hvorfor/hvorfor ikke?
4. Hvad tror I, at arbejderbevægelsen har betydet for det liv, vi lever i Danmark i dag?

Præsenter hvad I har fundet ud af for resten af klassen.

Primær, sekundær og tertiære erhverv

PRIMÆRE ERHVERV:
Fiskeri, landbrug, minedrift og skovbrug.

SEKUNDÆRE ERHVERV: Håndværk.

TERTIÆRE ERHVERV:
Også kaldet "serviceerhverv". F.eks. tjener, lærer, sygeplejerske og andre, der ikke sælger en vare, men en service eller ydelse.

I nutidens Danmark er der flest mennesker, der er ansat i tertiære erhverv.

SPØRGSMÅL TIL VIDERE REFLEKSION OVER FORLØBET - til diskussion i klassen:

Industrialiseringen har ændret, hvordan danskerne lever, men den teknologiske udvikling er stadig i fuld gang.

- Hvordan tror I, at livet vil være anderledes for jeres børnebørn?
- Hvad vil det betyde for mennesker, hvis maskiner kommer til at kunne lave alle praktiske opgaver for os?
- Hvilken slags arbejde tror du, at danskere vil have i år 2100?

FORSLAG TIL EVALUERING AF FORLØBET

Bed eleverne stille sig op på en række, hvor dem længst mod højre synes, at de har lært meget af forløbet, og dem, der står længst til venstre, synes de har lært lidt.

Spørg ind til enkelte elevers oplevelser. Udvælg elever, der har placeret sig forskelligt på skalaen.

Spørg i særdeleshed ind til de elever, der placerer sig i yderpositionerne: Hvordan tror de, det kan være, at de har lært/ikke har lært noget af forløbet? Kunne de selv have gjort noget anderledes?

Bed herefter eleverne om at tage deres svar på selvevalueringen frem igen. Bed eleverne om at læse spørgsmålene igen,og se, om de kan tilføje noget eller ændre deres svar.

Bed eleverne om at diskutere svarene i deres grupper, og fremlægge svarene i plenum.

Afslutningsvist formulerer hver gruppe et "undringsspørgsmål" - det vil sige, et spørgsmål der har med industrialiseringen at gøre, og som de mangler at få svar på.